

י לא תעשק את רעהו ולא תגול לא תליץ פעלת שקיר
 יי אתה עד בקר: לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן
 יט מכשל ויראת מאל־היד אני יהוה: לא תעשו עול
 טו במשפט לא תשא פני־ךל ולא תהדר פני גדול בצדק
 טז תשפט עמיתך: לא תלך רכיל בעמִיך לא תעמד על־
 י זר רעה אני יהוה: לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח
 יח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא: לא תקם
 יט ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעהו כמוך אני יהוה:

Middot HaRayah

17. Tokhaha (Rebuke)

2)

.א

יש לעין בדרכי בני אדם כְּשֶׁרוֹצִים להוכיח איזה איש להסירו מִדְּרָכוֹ, אולי זה הַדְרָךְ לפי ענינו טובה היא אף על פי שיש בה חסרונות,

Before offering rebuke to another person with the intention of guiding them away from their behavior, one must exercise great caution. It is essential to consider that what may seem detrimental behavior to one observer might actually serve a purpose for the individual in question, even if it has drawbacks.⁴²⁰

אבל בְּחֶסְרוֹנוֹתֶיהָ מִגִּנוֹת עָלָיו בְּעַד חֶסְרוֹנוֹת יוֹתֵר עֲצוּמוֹת. וְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ יְדַרְכֵנוּ בְּמַעֲגָלֵי צָדֵק, שֶׁלִּפְעָמִים פְּתוּי הַיֶּצֶר הוּא לְהַשְׁתַּקֵּעַ בְּתוֹכָחוֹת לְכָל אֶחָד, וְאִין זֶה כִּי -אם רַע לֵב. וְהַמְרַחֵם רַחוּם וְכַפֵּר.

Those drawbacks could potentially act as safeguards, preventing them from engaging in even more harmful behaviors. And God should direct him on the right path, because sometimes the impulse to rebuke others arises from the temptations of the evil inclination,⁴²¹ and it is nothing but malice. And the Merciful One should have mercy on him.

3)

"לא תשנא את אחיך בלבבך
 הוכח תוכיח את עמיתך...
 ואהבת לרעהו כמוך."
 (ויקרא יט, יז-יח)

הציווי של "הוכח תוכיח את עמיתך" מצוי בין שני פסוקים – הפסוק הקודם לו הוא: "לא תשנא את אחיך בלבבך", והפסוק שלאחריו הוא: "ואהבת לרעהו כמוך".
 – נמצאנו למדים כי התוכחה צריכה להיות אך ורק אם באמת ובתמים נובעת היא מתוך אהבה וחרדה לאחייך-רעהו.

שיחזות זכות מוסר

②
מאת
אדוננו מורנו זרבינו
הגאון החסיד
מרן רבי חיים ליב שמואלביץ זצוקללה"ה
ראש ישיבת מיר

167	במדבר, קרח	טז, 7
and it shall be	וְהָיָה	קָרַח וְכָל-עֲדָתוֹ:
that the man whom the Lord doth choose,	הָאִישׁ אֲשֶׁר-יִבְחַר יְהוָה	וְהָתַנּוּ בָתָן אֵשׁ וְשִׂמוּ עֲלֵיהֶן קִטְוֶת
he shall be holy;	הוּא הַקָּדוֹשׁ	לִפְנֵי יְהוָה
ye take too much upon you, ye sons of Levi.	רַב-לָכֶם בְּנִי לֵוִי:	מָחָר
		7. and put fire therein, and put incense upon them before the Lord to-morrow;

דברים, ואתחנן

42

that goodly hill- country, and the Lebanon.	הַהַר הַטוֹב הַזֶּה וְהַלְבָנוֹן:
26. But the Lord was wroth with me for your sakes,	26 וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם
and hearkened not unto me; and the Lord said unto me: 'Let it suffice thee;	וְלֹא שָׁמַע אֵלַי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב-לָךְ
speak no more unto Me	אִל-תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד

3)

ויאמר ה' אלי רב לך (דברים ג:כו).
אמר רבי לוי, ב"רב" בשר ב"רב" בשרוהו. ב"רב" בשר - רב
לכם ברב בשרוהו, רב לך (סוטה י"ג ע"ב).
R' Levi said, Moshe told [Korach], "Enough," and he
was told by Hashem [when he pleaded to enter Eretz
Yisrael], "Enough" (Sotah 13b).

Rashi explains that Chazal mean to point out the מדה כנגד מדה, measure for measure, by which Moshe was punished. Due to the fact that he had been overly harsh with Korach and his assembly, he was denied permission to enter Eretz Yisrael.

4)

Moshe, too, realized his error in dealing with Korach. For although Korach was a man of strife and contentiousness, there lay a grain of spiritual yearning in his desire for priesthood. Moshe was therefore wrong in telling him, "Enough" (רב לכם). And therefore when he himself prayed for spiritual elevation through entering the land of Israel, he was refused in kind, רב לך - Enough!

ו על שלש עברות נשים מתות בשעת לדתן, על שאינן זיהרות
 בנדה, בחלה ובהדלקת הנר.
 ו שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה:
 עשרתם, ערבבתם, הדליקו את הנר.

עין איה

כחק מצות תוה"ק. הידיעה, היא תביא בלבו אותם הרשמים הטובים של הקדושה העליונה, שהמעשים הללו פועלים בהמשכם. ע"כ צריך שישאל את אנשי ביתו, למען יודע לו אל נכון כי אמנם שלום אהלו וחקי תורת ד' נשמרים בו, ורק אז ע"י הידיעה תבא הפעולה הטובה לרשום עליו את רשומה. ואז בהיותו הוא מתעלה ע"י הליכות החיים הנעשים בביתו, הנה יתעלה הבית כולו עמו, בהיותו הוא המפקד את נהוג, ויהיו הדברים הטובים והמעלות המסתעפות מהם נעשים ע"פ פקודתו. לא שילכו הדברים במקרה, כאילו אינם יסודי הבית כ"א דברים טפלים שהבית יכול גם מבלעדן לעמוד. לא כן, על אדון הבית החובה להראות ששמירת חוקי השי"ת ומשפטיו בבית המה האשיות שהבית עליהן נשען. ע"כ הם צריכים להיות נודעים לו, ונעשים בפקודתו, בזהירות מיוחדת של מנהיג ומפקד. רק אז הנך בטוח כפקדך נוד, אחרי הידיעה שתדע ותחפוץ לדעת [כי] שלום אהלך שלא תחטא. ע"כ בכניסת אור השבת קודש, למועד אשר בו תזרח הקדושה הישראלית בכל עזה ותקפה בבית האיש הישראלי, אז המועד הנכון להטביע את החותם הראוי למשטר הבית הבנוי בישראל, לרומם את ערכם של חיי הבית הכשרים, עד רום מעלתם היסודית, להראות את צורתם הרוממה ואת עקריותם, בתור הנושאים היותר עליונים של יסוד חיי הבית וכבודם.

רצב. שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ע"ש עם חשיכה וכו', מה"מ אריב"ל א"ק וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוד ולא תחטא. גמר תכלית כל מצוה ואזהרה של תורה הלא הוא הרושם של הטוב והקדושה שהיא עושה בנפש. ע"כ אותם הדברים שהם נמשכים והולכים ע"פ מנהגם הקבוע בבתי ישראל הכשרים, רק אז תגלה פעולתם לטובה, ע"י מה שיהיה אדון הבית היודע בכירור שנעשו הדברים הללו

רצא. 1. שמות יט, 1. 2. עובדיה א, יח. 3. שם שם, כא.

3

ואילו כיום המציאות אינה כזו: "בעקבות משיחא חוצפא יסגי" (משנה סוטה ט, טו). בתקופת סוף הגלות, קודם ביאת המשיח - החוצפה מתרבה. דרכי בני אדם השתנו לטובה ולרעה, ומשום כך גם דרכי התוכחה צריכות להשתנות. ההתייחסות לחוטאים וחטאיהם צריכה להיות באופן מושכל ורעיוני יותר

רכח רוח אבות פרק ו חיים

אוהב את המקום, אוהב את הפריות, אוהב את הצדקות, אוהב את התוכחות, אוהב את

אוהב את התוכחות. לשמוע תוכחה ולהוכיח איש אחר ולכן אמר תוכחות לשון רבים:

4